

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1319/2512

นางมาณี บิดินและโจทก์ ผู้ร้องสอด โจทก์ นางน้อม โช๊ะสาลาม กับพวกรวม 6 คนโจทก์ นายวิสูตร โช๊ะสาลามจำเลย
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1546, ป.พ.พ. มาตรา 1749

ย่อ / หลักกฎหมาย

ผู้เยาว์อายุ 18 ปีมีภริยา แต่มิได้จดทะเบียนสมรสย่อมยังไม่บรรลุนิติภาวะผู้เยาว์ลงนามทำสัญญา โดยมีผู้แทนโดยชอบธรรมลงลายพิมพ์นิ้วมือเป็นพยานในเอกสารสัญญานั้นถือได้ว่า ผู้แทนโดยชอบธรรมให้ความยินยอมแล้วทายาททุกคนทำสัญญาแบ่งปันมรดกซึ่งไม่มีพินัยกรรม เป็นการระงับข้อพิพาทแห่งกองมรดกที่จะมีขึ้น จึงเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546(4)ผู้ใช้อำนาจปกครองจะทำสัญญา ประนีประนอมยอมความเกี่ยวแก่ทรัพย์สินของผู้เยาว์มิได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต ดังนั้น เมื่อยังมี ได้รับอนุญาตจากศาล ผู้ใช้อำนาจปกครองในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมจึงไม่อาจให้ความยินยอม แก่ผู้เยาว์ในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความแบ่งปันมรดกสัญญาประนีประนอมยอมความ แบ่งปันมรดกซึ่งผู้เยาว์ทำและผู้แทนโดยชอบธรรมให้ความยินยอมโดยมิได้รับอนุญาตจากศาล ย่อมตกเป็นโมฆะ แม้สัญญาประนีประนอมยอมความนั้นทำขึ้นระหว่างผู้เยาว์กับทายาทอื่นอีก หลายคน แต่จำนวนทายาทหรือจำนวนทรัพย์มรดกที่จะได้รับส่วนแบ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวพัน ไม่อาจ แบ่งแยกออกจากกันได้ ย่อมตกเป็นโมฆะด้วยกันทั้งสิ้นการแบ่งปันทรัพย์มรดกนั้น อาจทำได้โดย ทายาทต่างครอบครองทรัพย์สินเป็นส่วนสัด เมื่อพ้นกำหนด 1 ปี นับแต่เจ้ามรดกตาย ทายาทผู้ใด ครอบครองมรดกส่วนไหนก็ย่อมมีสิทธิเฉพาะส่วนนั้น ส่วนอื่นที่ตนมิได้เกี่ยวข้อง ย่อมขาด อายุความมรดก

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า ที่ดินโฉนดที่ 499 เนื้อที่ 56 ไร่ 68 ตารางวาเดิมเป็นกรรมสิทธิ์ของนายชอบิดาซึ่ง ถึงแก่กรรมโดยมิได้ทำพินัยกรรมโจทก์มีสิทธิได้รับมรดก 1 ใน 13 เป็นเนื้อที่ 4 ไร่ 1 งาน 29 ตารางวา ขอให้พิพากษาให้โจทก์ได้รับส่วนมรดกดังกล่าวร่วมกับจำเลยจำเลยต่อสู้ว่า ทายาทได้ทำ บันทึกลงแบ่งมรดกตามคำสั่งผู้ตายไว้ โจทก์มีส่วนได้เพียง 1 ไร่ 3 งาน 14 ตารางวาเศษ คดีโจทก์ขาด อายุความมรดกนางน้อม โช๊ะสาลาม ในฐานะส่วนตัวและมารดาผู้แทนโดยชอบธรรมของนางสาวแสง ทอง เด็กหญิงซาฟียะ นางสาวอามีเนาะ นางทองดี นายสว่างร้องสอดขอรับส่วนแบ่งมรดกในฐานะ ภริยาและบุตรเจ้ามรดกโจทก์ไม่ค้านจำเลยค้านว่า นางน้อมตกลงไว้ในบันทึกระหว่างทายาทสละ สิทธิรับมรดก ส่วนผู้ร้องสอดอื่นมีสิทธิรับมรดกดังกล่าวให้การศาลชั้นต้นอนุญาตให้ร้องสอดได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1749ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า ทายาทได้ตกลงแบ่ง ทรัพย์มรดกกันตามเอกสาร ล.1 อันเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ แต่ในสัญญามีได้ระบุให้ นางน้อมได้รับมรดก พิพากษาว่า โจทก์กับนางสาวแสงทอง เด็กหญิงซาฟียะ นางสาวอามีเนาะ นางทองดี นายสว่างมีสิทธิได้รับมรดกคนละ 1 ใน 7 ของที่ดิน 12 ไร่ 2 งาน ให้โจทก์จำเลย ผู้ ร้องสอดร่วมกันไปจดทะเบียนรับโอนมรดกที่ดินรายนี้ ส่วนได้ของนางน้อมให้ยกเสียโจทก์กับผู้ ร้องสอดทั้งหมดอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า นางน้อมในฐานะส่วนตัวและในฐานะ ผู้แทนโดยชอบธรรมของนางสาวแสงทอง เด็กหญิงซาฟียะ และนายสว่าง ผู้ร้องสอดมีสิทธิได้

รับมรดกคนละ 1 ใน 13 ของเนื้อที่ทั้งหมด นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จำเลยฎีกาได้ความในเบื้องต้นว่า นายขอเจ้ามรดกมีภรรยา 2 คน คือนางเซย และนางน้อม มีบุตรรวม 12 คน หลังเจ้ามรดกตาย บุตรทั้ง 12 คน ได้ลงนามทำบันทึกแบ่งมรดกตามเอกสาร ล.1 นางน้อม พิมพ์ลายนิ้วมือเป็นพยานศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เอกสาร ล.1 เป็นข้อตกลงของทายาทผู้เป็นบุตร เจ้ามรดกทั้งหมด 12 คน เกี่ยวกับที่พิพาทของเจ้ามรดกซึ่งไม่มีพินัยกรรมเป็นการระงับข้อพิพาท แห่งกองมรดกที่จะมีขึ้นจึงเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ แต่ขณะทำเอกสารนั้น นางสาวแสงทองและเด็กหญิงซาฟียะเป็นผู้เยาว์ ส่วนนายสว่างอายุ 18 ปี มีภรรยาโดยไม่จดทะเบียน ฐานะตามกฎหมายก็เป็นผู้เยาว์นั่นเอง นางน้อมมารดาผู้แทนโดยชอบธรรมได้พิมพ์ลายนิ้วมือในเอกสาร ในฐานะพยานแสดงว่ารู้เห็นยินยอมอนุญาตให้ผู้เยาว์ทำเอกสาร ล.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546(4) บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใช้อำนาจปกครองทำสัญญา ประนีประนอมยอมความเว้นแต่ศาลจะอนุญาต กรณีนี้นางน้อมในฐานะมารดาผู้แทนโดยชอบธรรม ของผู้เยาว์ทั้งสามมิได้รับอนุญาตจากศาล จึงขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวโดยตรง ย่อม ตกเป็นโมฆะมีปัญหาว่าจะแบ่งที่พิพาทแก่ทายาทอย่างไร ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่าหลังจาก เจ้ามรดกตาย โจทก์กับผู้ร้องสอดทั้งหกต่างอยู่เรือนในที่พิพาทและทำนาพิพาท 12 ไร่ 2 งาน ตามที่ได้รับแบ่งนอกจากนั้นนายจรรยาเป็นผู้ทำนาพิพาททั้งสิ้น อันถือได้ว่าต่างครอบครองที่พิพาท อันเป็นมรดกเป็นส่วนสัด เกินระยะเวลาที่เจ้ามรดกตาย 1 ปี ตามบทกฎหมายทายาทผู้ใด ครอบครองมรดกส่วนไหนก็ย่อมมีสิทธิเฉพาะส่วนนั้น ส่วนอื่นที่ตนมิได้เกี่ยวข้องย่อมขาดอายุความ มรดกฉะนั้น ส่วนมรดกของโจทก์กับผู้ร้องทั้งหก จึงมีเฉพาะที่ครอบครองดังกล่าว 12 ไร่ 2 งาน ที่จะต้องแบ่งออกเป็น 7 ส่วนเท่า ๆ กันพิพากษาแก้เป็นว่า นาพิพาทเฉพาะ 12 ไร่ 2 งาน ที่โจทก์กับผู้ ร้องสอดครอบครองนั้นเป็นของโจทก์กับผู้ร้องสอดทั้งหกคนละส่วนเท่า ๆ กัน

องค์คณะ

สุธี โรจนธรรม · ไฉน บุญยก · วิริยะ เกิดศิริ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/1319/2512>